

Téma: Egyenlőként kezelve? – Emberi jogok

1. rész: A jogaim

Mik a jogok? Honnan származnak? És hogyan érintenek mindnyájunkat? És mi a viszony a jogok, az igények és a szükségletek között? Ez a rész áttekintést ad arról, mik az emberi jogok, hogyan alakultak ki, és hogyan befolyásolják mindennapi életünket.

Figyelmeztetés: Ez a rész honlapokra, például a YouTube-ra vezető hivatkozásokat tartalmaz. E külső oldalak tartalma változhat, ezért folyamatosan ellenőrizni kell, hogy alkalmasak-e tanulók számára.

E rész tanulási eredményei

A diákok

- képesek lesznek megérteni a jogok fogalmát
- megismerhetik a mai jogok eredetét
- képesek lesznek értelmezni saját jogaikat és kötelezettségeiket

Rendelkezésre álló segédanyagok

1. segédanyag: Jogok felsorolása
2. segédanyag: Az emberi jogok eredete
3. segédanyag: Mi lenne, ha...?

1. osztályfeladat: A jogok fogalmának megértése

Mindig rengeteg vita folyik körülöttünk a jogokkal kapcsolatban. De mik is valójában a jogok? És mit jelentenek számunkra? E gyakorlat előkészítéseként mutassa be diákjainak az Egyesült Nemzetek Szervezete következő, emberi jogokról szóló rövidfilmjét. Ezt követően tisztítsa le az osztályterem egyik falát. Kérje meg a diákokat, hogy önálló munka keretében válasszanak ki egy-három olyan jogot, amelyet személyes okok miatt nagyon fontosnak tartanak. Kérje meg őket, hogy ezeket a jogokat írják fel egy-egy öntapadós jegyzetlapra. Majd kérje meg őket, hogy osszák meg ezeket a jegyzetlapokat barátaikkal, és ragasszák fel őket a falra, és közben – ha szeretnék – mondják el, hogyan érintik ezek a jogok mindennapi életüket. Ha nem tudják, hogyan fogjanak hozzá, ossza ki nekik a jogok felsorolását tartalmazó 1. segédanyagot.

<https://www.youtube.com/watch?v=JpY9s1Agbsw>

2. osztályfeladat: A jogok kategóriái

Mik a jogok különböző típusai? Megfigyelhetünk-e valamilyen tagoltságot – vagy valamiféle csoportosítást – az egyes jogokon belül? Kérje meg a diákokat, hogy csoportosítsák a jegyzetlapokat, hogy tematikus csoportokat alkossanak. Ennek során saját kategóriákat választhatnak. Miután ezt a feladatot befejezték, kérje meg őket, hogy adjanak nevet a különböző csoportoknak. Gratuláljon nekik a saját „jogok faliújságja” létrehozásához! Vitassa meg velük, hogy könnyűnek vagy nehéznek találták-e ezt a feladatot. Kérje meg őket, hogy indokolják válaszaikat.

1. csoportos feladat: Kizárólagosak-e a jogok bizonyos esetekben?

E feladat keretében a kisebbségi jogok és az emberi jogok közötti különbségeket vitatja meg a diákokkal. A feladat elvégzéséhez ossza az osztályt négy, nagyjából egyenlő létszámú csoportra. Elsőként írja fel a táblára a következő mondatot: „A jogok azért vannak, hogy mindenkit védjenek, ne csak egyes csoportokat”, majd kérje meg őket, hogy vitassák meg ezt saját csoportjaikban. Minden csoportnak ki kell fejtenie véleményét arról, hogy egyetértenek-e vagy sem ezzel a kijelentéssel, és miért. Ezt követően buzdíthatja őket, hogy korábban nem említett jogokkal egészítsék ki az osztályteremben található jogok faliújságját. Annak érdekében, hogy további információkat találjanak álláspontjaik jobb alátámasztásának elősegítésére, a csoportoknak hozzá kell férniük az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatához (több nyelven elérhető) és az alábbi segédanyagcsomagokhoz:

Minorities' rights

Children

Indigenous peoples

Women's rights

LGBTI

<http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/SearchByLang.aspx>

3. osztályfeladat: A jogok időrendi áttekintése

Fontos, hogy a diákok észrevegyék, hogy nem mindig léteztek jogok. Létrejöttek konkrét események vagy helyzetek következménye, illetve az idők során módosulva alakultak ki. Kérje meg őket, hogy mindegyikük válasszon ki egy-egy jogot a „jogok faliújságjáról”, és gondolkodjon el arról, milyen események vezethettek az adott jog kialakulásához. Egy forradalom? Talán az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez vagy a rabszolgaság eltörléséhez vagy valamilyen más történelmi epizóddal kapcsolódó dolog? Egyes jogok esetében eredetük nyilvánvaló, mások esetében viszont ez nem feltétlenül ilyen egyszerű. Segítségnyújtásként ossza ki nekik az emberi jogok eredetével foglalkozó 2. segédanyagot.

4. osztályfeladat: Egy jog születésének megfigyelése

Napjainkban a jogoknak jogi aspektusa van. De mi volt a helyzet a múltban, mielőtt az egyes jogok jogszabályi megerősítést nyertek volna? Kérje meg a diákokat, hogy gondoljanak olyan személyekre vagy kisebbségi csoportokra, akik a múltban vagy jelenleg is jogi/társadalmi problémákkal szembesülnek jogaik kivívása során. Ötleteket is adhat nekik, például: a nők szavazati joga, a gyermekekkel és nővel szembeni erőszak vagy az LMBT (leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű) személyekkel szembeni diszkrimináció. Figyelmükbe ajánlhatja az Amnesty International vagy a **Violence Against Women** szervezetet is, az alábbi hivatkozásra kattintva:

<http://www.amnestyusa.org/our-work/issues/women-s-rights/violence-against-women/violence-against-women-information>

Bemutathatja nekik az ENSZ következő rövidfilmjét is:

https://www.youtube.com/watch?v=XvpHn_zdkTY

5. osztályfeladat: Szükségletek kontra jogok kontra szükségletek

Szerencsésnek tarthatjuk magunkat, amiért olyan társadalmakban élünk, ahol tiszteletben tartják a jogokat. De magától értetődik ez? Váolja fel a diákoknak a következő erkölcsi dilemmát: képzeljék el, hogy azt a várost vagy helyet, ahol élnek, fenyegetés éri. Mely jogokról volnának hajlandók lemondani a közbiztonság garantálása érdekében? E feladat kezdetén ossza ki a 3. segédanyagot. Mondja el a diákoknak, hogy vissza kell térniük a „jogok faliújságához”, és a jegyzetlapok átrendezésével két fő kategóriába kell besorolniuk a jogokat: az egyik csoportba kerülnek azok a jogok, amelyekről nem hajlandók lemondani, a másik csoportba pedig azok, amelyeket készek feláldozni. Tájékoztassa őket, hogy valamennyiüknek együtt kell működniük a végeredmény eldöntése során. Az eredmény voltaképpen az ő kormányhoz vagy irányító hatóságokhoz intézett ellenjavaslatuk lesz arról, mely jogokról készek és melyekről nem hajlandók lemondani. Miután elkészültek, kérje meg őket, hogy indokolják döntéseiket; majd fejtse ki, hogy a kormány nem ért egyet azzal, ahogy a diákok besorolták a jogokat, és szigorúbb intézkedéseket kíván bevezetni. A diákoknak vissza kell térniük azon jogok csoportjához, amelyekről „semmiképpen nem hajlandók lemondani”, és csak a jogok 50%-át hagyhatják ebben a kategóriában, a többit át kell helyezniük a másik csoportba. Ismétlje addig a feladatot, amíg valamennyi diák úgy nem érzi, hogy több jogot már nem sorolhatnak át. Kérdezze meg tőlük, nehéz feladat volt-e ez számukra, és miért.

Ezen a ponton lezáró megbeszélést folytathat a diákokkal. Kérdezze meg tőlük: milyen messze vagyunk hajlandók elmenni annak garantálása érdekében, hogy mindenünk meglegyen, amire szükségünk van? A diákok titkos szavazást is tarthatnak arról, hogy készek-e arra, hogy inkább rendelkezzenek az élelmiszerhez, lakhatáshoz, munkához való alapvető jogokkal, és lemondjanak olyan más társadalmi jogokról, mint a véleménynyilvánítás és a szólás szabadsága, a vallásszabadság stb. Nehéz dilemma, amelyet azonban a diákoknak alaposan át kell gondolniuk!